

2014

საზოგადოებრივ-ცოცხალთა რედაქცია

საქართველოს
საზოგადოებრივი
რედაქცია

ს

რილი

თარიღი 2 მაისი

გვით გაგვჩვენო
ინტერვიუ ვერლენდ
ლუსთან

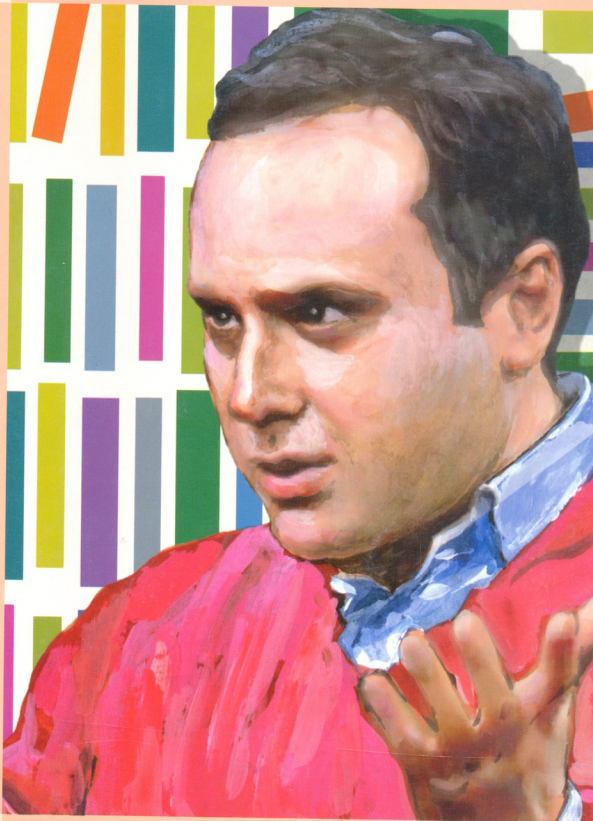
გაუკვირებო
ღმერთები

თუგან განი
„ლიბკნეხ“

გონი ბაიტი
მონღოლეთის
ლიტერატურა

განს უღიხო ღობისტი
იკვირებო
რეტროსპექტივა

გათო ვარდევანი
გონების
გაბრუნება

2014/0361სი

4 (224)

დათა ბულაქა პუტინის დედა

ლაშა ბულაძე

პუტინის დედა

მონოპიესა

შესავლის მაგიერ

საქართველოში ბევრმა იცის, რომ ქვეყნის შუაგულში, კასპთან, იმ ქალაქს შორის, სადაც ოდესღაც სტალინი დაიბადა და სადაც 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის შემდეგ, სამხრეთ-ოსეთის არაღიარებული, უფრო სწორად, მხოლოდ რუსეთის მიერ აღიარებული და რეალურად კი ოკუპირებული "საბრუნწილი" გაჩნდა, მოხუცი ქალბატონი, ვერა პუტინა ცხოვრობს. ეს ქალბატონი უკვე წლებია ერთსა და იმავეს იმეორებს, რომ ის რუსეთის პრეზიდენტის, ვლადიმერ პუტინის დედაა და უცნაურ, პარადოქსალურად დამაჯერებელ ამბებს ჰყვება რუსეთის ამჟამინდელი მმართველის ბავშვობის შესახებ.

კასპის რაიონში რომ ჩახვიდეთ და პირდაპირ პუტინის მშენებლებს, პუტინის დედასაც ცხოვრობსო, არც დაიბნევიან, ხელად მიგასწავლიან მის საცხოვრებელს: "პუტინის დედა? აკერ ცხოვრობს... სოფელ მეტეხში".

რამდენიმე წლის წინ მის შესახებ დოკუმენტური ფილმი გადაიღეს, თუმცა მისი ნაამბობის ნამდვილობა არც არავის დაუდასტურებია და არც არავის უარუყვია. ერთი კია, არცთუ დიდი ხნის რომელიღაც ქართულ გამზეთებ ამოვიკითხე, რომ ქართველ ექსპერტებს ამერიკელთა დახმარებით ჩაუტარებიათ ამ ქალბატონისა და ვლადიმერ პუტინის თმის DNA-ის ანალიზი (თურმე, ამერიკელებს მოუპოვებიათ პუტინის თმის ღერი) და ამ ექსპერიმენტის შედეგად ერთხელ და სამუდამოდ დადასტურებულია მისი დედაობა.

ვერ გეტყვით, რამდენად სარწმუნოა ეს ცნობა, მაგრამ თავისთავად იმის გამოძიებაც საინტერესო იქნებოდა, როგორ და რა ვითარებაში მოხდა პუტინისთვის თმის ჩამოწეწვა (თან ისე, რომ მას ვერ გავიგო)? ბუნებრივად ხომ არ დასცივდებოდა? შესაძლებელია, რომ მისი რომელიმე კოლეგა-პრეზიდენტი წაპოტინებოდა?

--- ტექსტი წაშლილია ---

ასეა თუ ისე, ეს ამბავი ცალკე გამოძიებას საჭიროებს, ჩემი თემა კი არა იმდენად კონკრეტულ დედაზე, რამდენადაც მოხუცი პენსიონერ ქალზეა, რომელიც, ერთი მხრივ, სამართლიანად ჩივის თავისი სილატაკისა და დაუცველობის გამო, მეორე მხრივ კი - და სწორედ ამ მიზეზთა გათვალისწინებით! - თუკი ვინმე ეიმედება ახლა, ეს მხოლოდ პუტინია; პუტინი, რომელიც წარსულის დაბრუნებას, საბჭოთა კავშირის აღდგენასა და მისი უიღბლობისა და შიშის მთავარი მიზეზის, დასაცვლეთით მცხოვრები ძველი, ძლიერი და უჩინარი მტრის საბოლოო განადგურებას ჰპირდება.

უკრაინის კრიზისის დროს, პრეზიდენტმა პუტინმა თავად აღიარა, რომ მისი ჯარისკაცები (ციტატა) "ქალებისა და ბავშვების ზურგს უკან იდგებიან", და მართლაც - ბევრმა ნახა ის კადრები, როცა პუტინის ბტეტეერება თუ სამხედროებს დაჰქობრივად წინ მიუძღოდნენ უსამართლოდ დაჩაგრული, მაგრამ აწ გამოგნებულა ვასანტიკეულები და შურისმაძიებელი ბებიები.

პუტინის დასაყრდენი ახლა შუშინებული, მიტოვებული და მძვინვარე პენსიონერებია. დესპოტების უკან ხომ ყოველთვის ეს უმრავლესობა დგას.

ლ. ბ.

- არ მინდა მთელმა მსოფლიომ გაიგოს, სად მდებარეობს ჩემი საცხოვრებელი ადგილი. ვიტყვი მხოლოდ იმას, რომ ეს მინა ცნობილია ვაშლის ხეებით და კიდევ იმით, რომ აქედან ნახევარი საათის სავალზე დაიბადა საბჭოთა კავშირის ბელადი იოსებ სტალინი. მაგრამ ეს ადრე. მე არ ვიცნობდი არც მავას და არც დედამისს. მე გვიან ვაჩნდი.

ეს არაა ჩემი სამშობლო, მე დაიბადე სხვაგან, სხვა ქვეყანაში და სხვა ხალხში, მაგრამ განგებამ ისე ინება, რომ უკვე ათწლეულებია აქ ვცხოვრობ და იმ ენაზე ვსაუბრობ, რომელიც მშობლიური არ არის ჩემთვის, თუმცა მშობლიურზე უკეთ ვიცი ახლა. მაგრამ რად უნდა ენა ძროხას ან ქათამს? მე მათ ვესაუბრები საერთაშორისო ენაზე, რომელიც ვასაგებია, როგორც ადამიანებისთვის, ასევე ცხოველთა ყველა სახეობისათვის.

თუკი ჩემს ბიოგრაფიას გადაეხედავ, დარწმუნებით შემიძლია ვთქვა, რომ არასდროს დამკარგვია პირადად ჩემი პასუხისმგებლობის ქვეშ მყოფი რქოსანი

ან ფრთოსანი. იყო შემთხვევები, როცა ძროხა გაეტყუებინათ სხვა

სოფლიდან მოგ ზავნილებს, მაგრამ ჩემი პირუტყვი - არასდროს. სხვისი ძროხები, სულო და გული, მრავალჯერ მომობრუნებია მშობლიურ სოფელში.

აქ არ არსებობს არც -- ნაშლილია -- ერთი ცოცხალი და ჯანსაღი ცხოველი, რომელიც მე დამემალე. სოფელი იციან - თუკი რქოსანი სამაქანო ტრასაზე გადავიდა და გაქრა, მაშინვე მე უნდა მომიხმონ.

ამაყი ვარ, რადგან ჩემი ცხოვრების მანძილზე ასობით ბოჩილა, თხა, ქათამი და ღორი მიპოვნია!

სწორედ მე დაუბრუნე სოფელს ორი წლით გაუჩინარებული კამეჩი და ისიც მე ვიყავი, ვინც ხრამში გადამხტარ ციკანს მიაგნო, მე ვიპოვე მგლის ლეკვები და მე აღმოვაჩინე ჯვირისი ნაკვალევი, რომლის შესახებ ზოგიერთი უნამუსო პიროვნება დღემდე ამბობს, რომ ეს დათვის ნაკვალევი იყო. ამ დროს, სად დათვი, სად ჯვირანი!

რატომ ვისწუნებ ამ ყველაფერს? იმიტომ რომ მო-

განზომი: ყველა და ყველაფერი მიმოვნია შენს გარდა! --- ნაშრომი ---

უკვე აღარც მახსოვს, რამდენჯერ ვცადა შენთან დაკავშირება - სად აღარ ვიყავი, ვის აღარ ვთხოვე შეგლა, მაგრამ მაინც ვერ მოაღწია შენამდე ჩემმა გზავნილმა.

პირველად თხუთმეტი წლის წინ განახე ტელევიზორში და ხელად გიცანი - კედელ-კედელ რომ მოუყვებოდი გრძივ დარბაზს... მეთქი, ესაა ჩემი შვილი, ეს ბიჭი დავკარგე წლების წინ! სახეც შენია, მიხვრა-მოხვრა, ფეხის გადგმაც (?) - ოღონდ დაქანებულად მარჯვნივ - და უდავოდ სიმაღლეს, რადგან ეს თავი-დანვე ნათელი იყო, რომ მიტანდა არც გაიზრდებოდი. ძილშიც განახე და ასე მითხარი: "ღედა, დამანინაურეს, არდადეგებზე ჩამოვალ".

დედის გულს რას მოატყუებ!
დიდი სიზმრების მავნელ-მომყოლი არასდროს ვყოფილვარ, მაგრამ 1987 წლის 16 მარტს ცხადად დამესიზმრა ქარელის რაიონში დაქარგული ბოჩოლა. და სადაც დამესიზმრა, მეორე დღეს სწორედ იქ ნახეს ჩემმა თანასოფლებელმა. ეს შემთხვევაც მსგავსია.

ოთხჯერ მყავხარ ნანახი მრავალრიცხოვან საზოგადოებრიობასთან ლაპარაკის დროს: ვიძინებდი და ვიღვიძებდი, შენ კი ისევ ტელევიზორში იჯექი და მოსახლეობა ესაუბრებოდი. ხოდა, მეთქი, ამაშიც მე მგავს, გაჩერება არ იცი, თავს არ დაიზოგავს, იქამდე მოწველის პირობებს, სანამ ბოლო წვეთს არ გამოადენს. პირადად მე ძროხის დამუშავებს მიწოდებდნენ სოფელში და შენც ასეთი ხარ: ცხოველს მანამ არ გაეცლები, სანამ პირმინდად არ დაუცლი ქუთუბს. მე დამემგავანე, რას იზამ.

დედის ბუნებაც იმგვარია, რომ როგორი ღობეებიც არ უნდა ამოუშენონ და რამხელა მავთულხლართებიც არ უნდა გაუზან, შვილისკენ გასაღწევ ღარს მაინც მონახავს და თუნდ სიკვდილის ფასად, მაინც მიანვდენს თავის ხმას.

ახლა ისეთი სურათია, რომ შენმა სამხედროებმა - თუმცა ჩემი და შენი რამ გაპყო - ჩვენი სოფელიდან რამდენიმე კილომეტრში მავთულხლართებით შემოიღობეს მიწა. ამ წუთებშიც კი, როცა მე ჩემს ვაჟთან ვცდილობ საუბარს, დიდი მონდომებით მიდის მავთულხლართების ბმა და სასაზღვრო ნიშნების დარქობა: "სახელმწიფო საზღვარი", "საზღვარზე გადასვლა აკრძალულია".

საზღვრები კი, უნდა მოვახსენო, გადის კერძო ბაღებში, სახლებში, საძოვრებში, სახნავ-სათესებზე და სასაფლაოებზე. არის შემთხვევები, როცა საზღვრო პიროვნებების მიერ განეული სამუშაოების შემდეგ სახლი საზღვარს აქეთ რჩება, ჩემმა კი, ესე იგი, ტყუალტყ, საზღვრის იქით. მაშასადამე, ძროხა აქეთ და ბოსელი იქით, მძოველი აქეთ და საძოვარი იქით.

ერთი პროვინება საზღვარს აქეთ დარჩა თავისი მოხუცი ცოლითურთ, ხოლო მისი შშობილების საფლავები მავთულხლართების გადაღმა, ხოდა, როცა სამხედროებს პირდაპირ დაუსვა შეკითხვა, ვაი თუ მოკვდებ, როგორ დამკრძალონ, ღობეში უკუბრუნდნენ ხომ არ გამაძვრენინო, იმათ მოუგათ - მოსკოვში უნდა წავიდნენ და იქ აიღონ შენი დამარხების ცნობა. მაგრამ ახლა უყურე, რა ხდება: სასაფლაო ყურის ძირშია, გორაკზე, ხოლო მოსკოვამდე, სულ ცოტა,

ერთი კვირა მაინც უნდა ჩასვლას. ხუთ დღეში მკვდარი აყროლდება, ჭირისუფალი მოიქცევა, მაგრამ ისე წუ იფიქრებ, თითქოს კანონის წინააღმდეგი ვიყო: მე რომ მკითხო, კარგმა ჭირისუფალმა არათუ ერთ, არამედ ორ და სამ კვირას უნდა გაუძლიოს თავის მკვდარს. ამიტომ დიდად არ ვყვები იმ ხალხს, ვინც ამაზე ვიშვიშებს. როდის აქეთ გახდა საწუნწური და სათაკლო მოსკოვში ჩასვლა? ხალხი მიზეზს ეძებდა ჩემს ახალგაზრდობაში, იქ რომ წასულიყო და აპა, ამაზე კარგი მიზეზი რაღა გინდა! აქაურებს მანდ ჩამოსასვლელ საშუალებას აღარ აძლევენ, თორემ მკვდრის დასამარხის ვის დაუკავებენ. ჩააკრავ პასპორტში მშენი მკვდრის ფოტოს და ყველა კარი გაავლავს მოსკოვში. ომს ერთი პატარა ცნობის გამო ხომ არ დაიწყებ!

ბევრიც ჯონჯოლის საკრეფად გადის ტყეში და დღე არ გვაა, ვინმე რომ არ დაიჭიროს სახმედრო პიროვნებებმა. მაგრამ განა ტყუილად იჭერენ - ტყუილად რა, ყარაღები კი არ არიან - საზღვრის დარღვევის გამო იჭერენ. ზოგჯერ იქ ჩნდება საზღვარი, სადაც წინა დღეს არ ყოფილა და ეს ხალხიც ჩვეული გზით დედის ვოჭტად - ვითომ არ იციან, რომ ჯონჯოლის ტყე ერთი საათის უკან, ან, უფრო მეტი, წინა ღამეს შესულიყო სხვა ქვეყნის შემადგენლობაში! რა უნდა ამის გაგებას? ხედავ, ჯარისკაცი მოდის, ან კიდევ ვიღის, თუკი ქუა გაქვს, ხომ უნდა მიხვდე, რომ საზღვარი გადაგიკვეთა? პირადად მე, ერთხელ განზრახ ნავედი ჯონჯოლის საკრეფად ხსენებულ ტყეში და ისე ვიარე გუმანით, რომ ერთხელ არ შემომრღვევია საზღვარი; იმდენი ჯონჯოლი დავკრივე, სად ნამელო, აღარ ვიცოდი. მერე ამბობდნენ: იციან, ვისი დედაც ხარ და ამიტომ არ დაგიჭირეს. დედობა რა შუაშია? არ დამიჩვენეთა და ამიტომაც არ დამიჭირეს-მეთქი. შენ რა იციდი, საზღვარი სად გადიოდა, იქნებ დაარღვიე კიდევ და ვერც გაიგეო. მე არ ვიცოდი, მაგრამ რომ მცოდნობა, არ დავარდნოვდი და რახან არ დამიჭირეს, მაშასადამე, არც დამიჩვენეთა მეთქი. მაგრამ ჩემთვის კი ვფიქრობდი, იქნებ და მართლაც შენგან იცოდნენ, ვინც ვიყავი და ამიტომაც არ მომიკარენ-მეთქი. მე ხომ ვიცი, რომ შენ იცი, სად ვარ და რას ვფიქრებ. სადაც არ უნდა ვიყო, ვუღიო და სულით ვგრძნობ, როგორ მიყურებ და მისმენ, ზრუნვით როგორ მითვალთვალებ.

ისიც უნდა იცოდნენ, რომ ფულის გამო ხშირად ხდება ჯონჯოლის და ფიჩნის შესაგროვებლად გასულთა გატაცება. სამხედრო პიროვნება იტაცებს, როგორც საზღვრის დამრღვევ და მერე ფულს სთხოვს ოჯახს. ოჯახს კი რა აქვს? ჯონჯოლია აქვს... და ისიც დაუყრუვავი. ოღონდ ახლა ისე არ გამოვი, თითქოს სარწმუნო შოვნის წინააღმდეგი ვიყო! ვითომ რატომ არ უნდა მოთხოვონ? აქ ჯონჯოლია ფული და ოქროს თუმწინაფის ხომ არ მოთხოვენ? გული მხოლოდ იმაზე მომდის, რომ ამასაც შენ გაბრალოლებენ - გეგონება, შენ გინდოდეს ამათი ფიჩნი ან მოსკოვში აღებული ამათი მკვდრის ცნობა. შენ საიდან უნდა იცოდნე, აქ რა ალებ-მკვდრებს ტრიალებს! შენ გაჭირვებულების მხარეს ხარ, შენ რა ჯანდაბად გინდა ამათ ღობეებში გაძვრენილი მკვდრები? შენ სამარტლიანობა და სიყვარული გინდა, განა მე არ ვიცი! მაგრამ დარტმ მე როგორ გავი ამდენ შეჭარბებზე? ერთმა ვედამ რა უნდა იღონოს! რძალი მაინც მყოლოდა შენგან, გვერდში მედგებოდა და სიტყვას შემენგედა - სად ერთი ქალი და

სად ორი ამხელა მსოფლიოს წინაშე! მაგრამ არ გყავს შენგან რჩადი და არც ის ვიცი, ცოლად ვინ გყავს ამჟამად. ან თუ გყავს საერთოდ? გაცილდი? მოკვდა? ორი ცოლი გყავს? ერთი შინაური და ერთი საგარეო? სიტუაცია ამბობენ, ყურებს არ ვუჯერებ. შეიძლება, დედამ არ იცოდეს, ჰყავს თუ არა თავის ლევილი შვილს ცოლი? ან თუ არ ჰყავს, რატომ არ ჰყავს? შვილები გყავს? რამდენი გყავს? ჩემს შვილიშვილებზე გეკითხები, უცხო ხალხზე ხომ არა! რა გაქვს დასაბამა? ცოლი როგორ უნდა დაუმალო დედას... გინდა შინაური, გინდა საგარეო? შვილი რამდენი გყავს? აქეთ სახელები? მამამესს პლატონი ერქვა. ქვია შენს შვილს პლატონი? არ გახსოვს მამაშენი? მე აღარ მახსოვს და შენ როგორ გემახსოვრება! აგრონომი იყო და ოთხ თვეში დამტოვა. მერე გავიცანი პიროვნება, რომელიც განანილებით მუშაობდა ჩვენს ქალაქში და ცოლად გავყევი. სწორედ მას ჩამოვყევით ამ ქვეყანაში: შენ - შვილი წლის ასაკში, მე... აბა, რა სათქმელია, არც მახსოვს. ათი წლის იყავი, როცა უკან გაგაბრუნე. ვერ შეეწყვე ამ პიროვნებას. ამით რომ ბომბავ, სულ შენს მამინაცვალს აბრალევენ ესენი... ამ დროს, არ იყო ცუდი კაცი... ყოველ შემთხვევაში, ამათი დასაბამი არაფერი უქნია. იყო უხეშობა, იყო პიროვნული შეუთავსებლობა, იყო ფიზიკური დატაკება - როგორც ჩემზე შენს თანდასწრებით, ასევე შენზე ჩემს თანდასწრებით და ჩემს დაუსწრებლად - მაგრამ ზღვარგადასული არასდროს არაფერი უკადრებია. რთული წლები გენყვებოდა: იყო უცხოობის შიში გარეგანად და შინაგანად სხვანაირი ხალხის მიმართ, იყო მოითითება შენზე, იყო კინკლაობა აქაურ თანატოლებთან და ამიტომ ვიფიქრე, იქნებ შენთვის უკეთესი კი ყოფილიყო სისხლში მონათესავე ჩემს ბიძაშვილთან შენი გაზიზვნა. ხოდა მანდ ნაევავ, მაგ გზაზე შევცდი! იმათ თვიაზრით შვილი არ ჰყავდათ - შემინდნენ, ვაი თუ უკან მოგვითხოვოს და კვალი არიეს, წერილები უკან მომიბრუნეს და სამუდამოდ დაგვაცილეს ერთმანეთს. ასეა, გინდ ბიძაშვილი იყოს და გინდ დეიდაშვილი, თუკი ბორბტი ჩაუსახლდა სულში, მიითუმტეს, უშვილოს, ყველაფერზეა ნამსუვლელი. მერე იყო ჩვენების კოსმოსში გაფრენა, ქვეყნის არეუ-დარევა, შიმშილობა და, აბა, სადღა და როგორ მომინახე! ვილაცამ თქვა, შობილები დალუკვია და უნატვრონი ბავშვების აღსაზრდელს მიიბარესო. მანდ მეორედ მოვკვდი. ნეტა სიზარითლა? თუ ასეა, რატომ არ დაბრუნდი? რატომ არ გადმოკეციე ჯონჯოლის ტყე და მუხლებში არ ჩაუვარდი დედაშენს? ერთმა დამბლადაცემულმა კაცმა როგორ შეგაშინა? ჩემი ბრალია? მე შეგაშინე?

როცა წლების წინ შენი ბრძანებით ბომბავდნენ აქაურობას, კერძოდ ჩემს სოფელში არც ერთი ბომბი არ ჩამოვარდნილა. ერთადერთი, ძროხას დაეჯახა თქვენების ტანკი ტრასაზე. ხოდა აქაურები ამბობდნენ, რომ რახან აქ ცეცხოვრდა, ამიტომაც არ გაეცი დაბრძობის ბრძანება. გენაცვალე, მართლაც ამიტომ დაგვინდებ? იცოდი, რომ დედაშენი აქ იჯდა? თუ მართლა ეგრეა, გასხოვდეს, ათჯერ უფრო მეტად მიყვარები, ვიდრე აქამდე მიყვარდი. მე შენი არ მეშინია! გითხი კი არა ვაპ, შვილის მეშინოდები! განა მე არ ვიცი, როგორი გული გაქვს, ჭკუა რომ ჰქონდა შენს ცოლს, საგარეოს, სახლიდან წავიდოდა (წავშალე შენგან და გადავაადგილე)? ყოჩაღ იმ სახლის ცოლს, თუ მართ-

ლა სახლში ზის და გარეთ არ გამოდის, რადგან ვისაც შენ უყვარხარ, ის ოთხ კედელში მჯდომიც ბუნდური იუნება. რად უნდა მოუხდეს გარეთ გასვლა? ამიტომ აქ კი ვამბობდი, თუკი გინდათ, რომ ბომბი არ მოგხვდეთ, სანთელი ღვთისმშობელს დაუნთეთ-მეთქი, მაგრამ გულში ერთ ვიცოდი, რომ სოფელში, სადაც დედაშენთან მეთად ჩამოხვედი, ერთ ბომბსაც არ ჩამოავადებდი.

მაგრამ მაინც მინდოდა, რომ სანთელი დაენთოთ! და განა მხოლოდ თავმდაბლობის გამო - შეიძლება თავმდაბლობაც იყო, კი, მაგრამ მთავარი მიზეზი მაინც ისაა, რომ ამათ ღმერთი დაივინყეს, ის კი, მე ასე შემსისი, თუკი ვინმეს ახსოვს ახლა, მარტო შენ! სწორედ შენ იცავ ჭქმშარტი რწმენას გარყვნილებისა და გადაშენებისგან და ამდენი უწმინდური ამიტომ გეცხვავ. თორემ რა ჯანდაბად გინდა ეს ორი მტკაველი მინა, ამხელა სუფთა ჯაშუშობის დარსაზად ზეივი სხეულები ერთი გაუმეღურებელი ჯონჯოლის ტყე! მართალი გული გაქვს და ერთ მეტრ მინას არ უთმობ უღმერთობა მხედრობას. ჯერ კიდევ როდის მინდოდა შენი საზოგადოებრივი გაქცევის დროს ჩართვა ტელევიზორებში და მთელ ქვეყანაზე გამოცხადება: ეს არაა დავა ერთი ან ორი ჰექტარისთვის, ესაა ბრძოლა ჩვენი სულების გადარჩენისთვის! რას მიქვია ერთი-ორი კაცის სიკვდილი, ან, გნებავთ, ხალხთა ჯგუფების, როცა არის საშიშროება, რომ მილიონობით სული დაილუპოს? ხომ მოგეწონებოდა ასე თქმა? ხომ გეცნობოდა დედაშენი? მაგრამ, აბა, უბრალო ხალხს რას შეაგებებინებ, სუსტები ვართ ადამიანები, ვერ ვხვდებით, ჩვენთვის რა ჯობია! აბა, როგორ დააჯერებ ვილაც არასათანადო მოაზროვნე პიროვნებას, რომ მისთვის ის უფრო აჯობებს, ჭქმშარტი რწმენისთვის მოკვდეს, ვიდრე კაცობრიობის მტრებმა და-ისაკუთრონ მისი მინა-წყალი! რა ჯობია: ურწმუნოდ სიციცხლე თუ რწმენით აფეთქება -- ნამძლია --- ბომბზე? ჩემთვის ასე დგას საკითხი. ვაიკოს მთელმა მსოფლიომ. ამ დროს, აქ იყო რამდენიმე პიროვნება, იგივე შენი ნახევარძმა და მისი ცოლი - გული მიკვებდა, ამათ რომ პირადდ არ იცნობ - ვინც პირდაპირ მეთვინებოდა იმ ომის მერე: რომ გცოდნოდა, ასეთი გაიზრდებოდა და ბომბებს დაგვაყრიდა, მაინც აცოცხლებდი, არ მოიშლიდი მუცელს, ან თუ მუცელს ვერა, ბავშვობაში მაინც არ მოგუდავდიო? ეს რა სათქმელია? ჯერ ერთი, დედამ საიდან უნდა იცოდეს, შეილისგან რა გამოვა და მეორეც, რომც იცოდეს, რაც გამოვა, მოსაკლავად როგორ გაიმეტებს?! ჭკუიდან შემცდარი თუ არ ხარ, შვილს როგორ დალუპავ? შეილმა როგორ უნდა შეგაშინოს! მაგრამ იყო ასეთი ლაპარაკი, კი, დამფრთხალი იყო ზოგი და ჩემთვის მიუღებელ შეითხვებს მისვამდნენ: მაგალითად, მკითხავს ან წინდნანის ცხოვრებით მცხოვრებ მღვდელ-მონაზონს რომ ეთქვა, ეს შენი შვილი ურიცხვ უგუნდო სულნაწყმედილს, თუმცა მაინც მოკვდავს გაისტუმრებ იმ ქვეყანად, რას იზამდი - არ აჯობებდა, რომ ასეთი არც გახდრილიყო? არ მოკლავდი შენი ხელითო? გესმის? სატანად მიაჩნი ზოგიერთს. მაგრამ ვერ დაძრახვავდი, ვერ ხედებოდნენ, რამხელა ომი წამოგდნო მათივე გადარჩენისთვის. მე არც მაშინ მერღვევოდა ამის თქმა და არც ახლა მერღვევოდა, პირდაპირ ვამბობ: არათუ სატანა, არამედ პირიქით, ღმერთის დონეზე ხარ ჩემთვის - და არა იმიტომ, რომ ღვიძ-

